ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ

Αφόρμηση: Ερωτώνται οι μαθητές αν μπορούν να πουν παραδείγματα κοινωνικού ρατσισμού από τα σχολικά τους χρόνια.

Διαβάζεται το κείμενο του Νίκου Δήμου με τίτλο *Ως γνωστό* και εντοπίζονται οι μορφές φυλετικού και κοινωνικού ρατσισμού

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ (ρατσισμός με βάση την οικονομική κατάσταση, το μορφωτικό επίπεδο, το επάγγελμα, τον τόπο διαμονής, το θρήσκευμα, προς ΑΜΕΑ, ομοφυλόφιλους, ναρκομανείς, φορείς AIDS, μετανάστες,)

ΑΙΤΙΑ

- Άγνοια, ελλιπής πληροφόρηση
- Άκριτη παραδοχή στερεοτύπων, πνευματική μονομέρεια
- έλλειψη ευαισθησίας και ανεκτικότητας, κατανόησης απέναντι στο διαφορετικό, κρίση ανθρωπιστικών ιδεωδών
- επιθυμία για επιβολή που οφείλεται σε έλλειψη αυτογνωσίας
- αποτυχία του σχολείου να εμφυσήσει στους μαθητές ανθρωπιστικές αξίες
- Κοινωνική ανισότητα

Διαβάζεται το κείμενο *Τα Παρατσούκλια* και αναζητώνται οι συνέπειες

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ για το άτομο

- Στιγματισμός του ατόμου ακόμα και για όλη του τη ζωή Επαγγελματική στασιμότητα, αποκλεισμός από κάποιες θέσεις
- Εύκολη Χειραγώγηση και εκμετάλλευση, Υποταγή στη βούληση των άλλων
- Ψυχικές: Αισθήματα μειονεξίας+ κατωτερότητας, θυμού, δυστυχίας, πόνου, επιθετικότητας, Αίσθημα θύματος-ηττοπάθειας
- Δυσκολία στη δημιουργία λειτουργικών και βαθέων διαπροσωπικών σχέσεων / απομόνωση, μοναξιά (το άτομο θεωρεί τους άλλους ανθρώπους σκληρούς, ανηλεείς)
- Δυσκολία στην κοινωνική ένταξη + αλληλεπίδραση, Αντικοινωνικές τάσεις (καχυποψία, δυσπιστία, ανασφάλεια)

ΓΕΝΙΚΑ : Δυσκολίες στην προσωπική και επαγγελματική ολοκλήρωση του ατόμου. Εμπόδιο στην κατάκτηση της ευτυχίας και της πληρότητας από το άτομο.

Για την κοινωνία

- απουσία πνεύματος συνεργασίας και αλληλεγγύης στα μέλη της κοινωνίας Αναστολή της προόδου σε όλα τα επίπεδα
- Έξαρση φαινομένων κοινωνικής παθογένειας (συμμορίες, παραβατική συμπεριφορά, ακραίες ομάδες, άσκηση σωματικής βίας, απομόνωση ομάδων)
- Διεύρυνση του χάσματος ανάμεσα σε κοινωνικές ομάδες, διάρρηξη του κοινωνικού ιστού κοινωνικές συγκρούσεις
- Διατήρηση συντηρητισμού, διαιώνιση προκαταλήψεων Πνευματική «αναπηρία»/στασιμότητα, οπισθοδρόμηση πολιτισμού

ΛΥΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ

- Πολιτεία: Αντιμετώπιση της ανεργίας, καταπολέμηση της φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, θέσεις εργασίας, παροχή κινήτρων σε επιχειρήσεις να προσλάβουν κοινωνικά αποκλεισμένους ανθρώπους.[Πολιτιστικές, αθλητικές εκδηλώσεις που φέρνουν σε επαφή τους λαούς, Σωστή μεταναστευτική πολιτική, Νομική κατοχύρωση όλων των ανθρώπων:αντιρατσιστικό νομοσχέδιο].
- Ενίσχυση ανθρωπιστικής παιδείας, πνευματική καλλιέργεια φιλαλληλία, σεβασμός στο διαφορετικό/ αλληλοσεβασμός, κατανόηση, φιλανθρωπία, αγάπη, ισότητα, ύψιστη αξία ο άνθρωπος
- Σχολείο: Καλλιέργεια κλίματος συνεργασίας και διαλόγου, ομαδικές δραστηριότητες που συμβάλλουν στην αλληλογνωριμία και την καλλιέργεια σχέσεων μεταξύ των διαφορετικών μαθητών. Παροχή γνώσης στους μαθητές γύρω από ομάδες πληθυσμού για τις οποίες υπάρχουν προκαταλήψεις.

- ΜΜΕ: προβολή εκπομπών με τις δυσκολίες αυτών των ανθρώπων, ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, παρουσίαση με τις αρνητικές συνέπειες του ρατσισμού και τα οφέλη της συνεργασίας/ένταξης για μία κοινωνία.
- Διακρατικά: Συνεργασία φορέων/σχολείων/διδακτικού προσωπικού από διαφορετικά κράτη, ώστε να επιτευχθεί η γνωριμία μεταξύ των λαών και να γίνει ανταλλαγή επιτυχημένων πρακτικών κατά του ρατσισμού.

2. Είσαι αυτόπτης μάρτυρας σε μια σκηνή ρατσισμού προς ένα παιδί των φαναριών. Πληγώνεσαι και εξοργίζεσαι. Τι θα έλεγες, για να υπερασπιστείς το θύμα; (300 λέξεις).

Ταινία σχετική με το ρατσισμό είναι *Ο Μισισσιπής καίγεται*.

http://www.tovima.gr/society/article/?aid=485541&wordsinarticle=%CE%92%CE%AF%CE%B1

Στους μαθητές προβάλλεται το βιντεάκι Schwarzfahrer. Σταματά η προβολή πριν από την πράξη εκδίκησης του νέγρου.

- Πώς φαντάζεστε ότι εξελίσσεται η ιστορία; Τι θα κάνατε αν ήσασταν στη θέση του νέγρου, της επιβάτιδος, των παιδιών;
- Γιατί οι υπόλοιποι επιβάτες δεν υπερασπίστηκαν τη Γερμανίδα;
- Γιατί η Γερμανίδα έχει αυτή τη στάση; Πού οφείλεται ο ρατσισμός της;
- Πώς πιστεύετε ότι αισθάνεται ο νέγρος;Ποιες δυσκολίες φαντάζεστε ότι αντιμετωπίζει στην καθημερινότητά του;
- Φτιάξτε το περίγραμμα του νεαρού. Τι σκέφτονται οι άλλοι γι' αυτόν (έξω από το περίγραμμα) και τι ο ίδιος (μέσα στο περίγραμμα);
- Forum theatre: ως νέγρος πείτε κάτι που θα την εξόργιζε/ πείτε κάτι που θα εδραίωνε την επικοινωνία μεταξύ τους.

-Είστε επιβάτης του τραμ. Πώς αντιδράτε; Με ποια επιχειρήματα θα αντικρούατε την επιχειρηματολογία της Γερμανίδας;

- Ποιες χώρες ξέρετε με μεγάλα ποσοστά ξένων; Πώς διαχειρίστηκαν την κατάσταση αυτή τα σχολεία και γενικότερα το κράτος; Διαβάστε το σχετικό άρθρο από τα κλειδιά και αντικλείδια.

http://www.youtube.com/watch?v=6yVMik5Mfwk

Τι είναι κοινό στα δύο βίντεο; Ποια στερεότυπα αναπαράγει η διαφήμιση για τις γυναίκες;

Δικτυογραφία http://dide-anatol.att.sch.gr/didanpep/ANTI/indexANTI.htm

http://www.youtube.com/watch?v=dfccrwUlROU

Δραστηριότητα κλεισίματος: Με τα σώματά σας αναπαραστήστε μία σκηνή ρατσισμού και μία ανεκτικότητας προς το διαφορετικό. Ποια εξωγλωσσικά στοιχεία εντοπίζετε;

Διαδικτυακό παιχνίδι για την ευαισθητοποίηση των μαθητών:
http://www.taxidifygis.org.cy/factualweb/cy/2.1/index.html

Ντοκιμαντέρ για την καλλιέργεια ρατσιστικών αισθημάτων (πείραμα δασκάλας στην Αμερική)
http://mikroimegaloi.gr/blog/ratsismos-kai-diakrisi-sta-sholeia

Ερωτήσεις:

1. Τι απέδειξε η δασκάλα με το πείραμα αυτό;

2. Ποιες αξίες καλλιέργησε η δασκάλα στους μαθητές της;

---

http://www.koutipandoras.gr/article/39289/peirama-gia-ratsismo-se-mathites-dimotikoy

Στα σχόλια των αναγνωστών υπάρχουν επιχειρήματα υπέρ και κατά του ρατσισμού. Τι θα απαντούσατε στις δύο πλευρές;

Σχολικός εκφοβισμός *https://www.hamogelo.gr/gr/el/diadrastiko-ekpaideitiko-ergaleio/*

Ο άλλος ως εχθρός˙ η περίπτωση του ρατσισμού

Τις τελευταίες δεκαετίες γίνεται πάλι λόγος στην Ευρώπη για το ρατσισμό, όχι ως ένα πρόβλημα, αυτή τη φορά, που απασχολεί την Αμερική ή τη Νότια Αφρική, αλλά ως πρόβλημα της ίδιας της Ευρώπης. Ο ρατσισμός της αυτή τη φορά δεν είναι φυλετικός (όπως ο ρατσισμός της Ν. Αφρικής) αλλά πολιτιστικός και κοινωνικός και στρέφεται κυρίως εναντίον των ξένων, των μεταναστών.

Τα αίτια εμφάνισης αυτού του φαινομένου είναι διάφορα. Η Ευρώπη ζει μια μακρά περίοδο οικονομικής και κοινωνικής κρίσης που οδηγεί τεράστιες μάζες πληθυσμού στο περιθώριο. Η μοίρα μεγάλων στρωμάτων είναι η ανεργία, η φτώχεια, ο κοινωνικός αποκλεισμός. Μέσα σε αυτές τις συνθήκες ο ξένος, ο μετανάστης γίνεται εχθρός, είναι αυτός που παίρνει τη δουλειά (γιατί είναι φτηνότερος), είναι αυτός που επιβαρύνει το κράτος και δυσχεραίνει την προνοιακή πολιτική του, είναι αυτός που κατεβάζει το επίπεδο της ποιότητας ζωής και το πολιτιστικό επίπεδο γενικότερα. Η κατάρρευση μάλιστα του κομμουνισμού στην Ανατολική Ευρώπη γεμίζει τη δυτική τα τελευταία χρόνια με μετανάστες που αναζητούν εναγωνίως δουλειά και ψωμί, αυξάνοντας έτσι τον ήδη αυξημένο αριθμό μεταναστών που προέρχεται από τις φτωχές χώρες της Αφρικής και της Ασίας. Η κατάρρευση αυτή επηρέασε και με έναν άλλο τρόπο την αναζωπύρωση του ρατσισμού στην Ευρώπη, γιατί έφερε στην επιφάνεια παλιά συλλογικά μίση, τα οποία τα προηγούμενα καθεστώτα δεν άφηναν να εκδηλωθούν.

Αυτά τα πραγματικά κοινωνικά και πολιτικά γεγονότα έρχονται να συνδυαστούν με τον παμπάλαιο, αταβιστικό φόβο του άλλου, του διαφορετικού, του ξένου που θεωρούνται πηγή κάθε κακού. Ο φόβος αυτός αυτονομείται πολλές φορές από τα πραγματικά γεγονότα, γίνεται φαντασιωτικός, γίνεται ψύχωση –στην Πολωνία για παράδειγμα υπάρχει έντονος αντισημιτισμός, χωρίς να υπάρχουν Εβραίοι.

Στο σημείο αυτό θα μπορούσε κάποιος να διερωτηθεί: Τι σχέση έχουν οι νέοι με τον όποιο ρατσισμό της ελληνικής κοινωνίας;. Και όμως έχουν! Πρώτον, γιατί οι νέοι είναι σε αρκετά μεγάλο ποσοστό αυτοί που κυρίως πλήττονται από την κοινωνική και οικονομική κρίση και άρα είναι ευεπίφοροι σε μια συμπεριφορά ρατσιστική, είναι ευεπίφοροι δηλαδή να δουν τον ξένο ως αιτία της δικής τους κοινωνικής δυστυχίας και δεύτερον, γιατί οι νέοι δεν έχουν προλάβει ακόμη να διαμορφώσουν την ηθική εκείνη συνείδηση που κάνει τον άνθρωπο ικανό, «με καιρό και κόπο» (Σολωμός), να δει τον ξένο ως πλησίον, για να χρησιμοποιήσω μια λέξη που έχει τη βαρύτητα μιας μεγάλης πνευματικής παράδοσης, και όχι ως εχθρό. Κολακεύουμε τους νέους, όταν τους θεωρούμε καλούς, αγνούς, αθώους, τη στιγμή που δεν υπάρχει κάποια φυσική καλοσύνη. Η ηθική στάση και η αρετή είναι καρπός πνευματικού αγώνα και οι νέοι είναι φυσικό να μην τα έχουν, γιατί μόλις τώρα ξεκινούν, όσοι ξεκινούν, τον αγώνα αυτό. Ας μη λησμονούμε άλλωστε ότι οι νέοι με τις οργανώσεις τους στήριξαν και το ναζιστικό και το σταλινικό και άλλους ολοκληρωτισμούς. Και για να μη σταθούμε σε τόσο βαρυσήμαντα ιστορικά γεγονότα αλλά στην τρέχουσα πραγματικότητα, νέοι δεν ήταν οι μαθητές του Λυκείου Καμινίων που έκαναν κατάληψη στο σχολείο τους (Φεβρ.1994) με αίτημα να φύγει από τη γειτονιά τους ο ξενώνας που φιλοξενούσε εννέα φορείς του Έιτζ; Οι νέοι άρα δεν είναι απαλλαγμένοι από το ρατσισμό, αλλά είναι ίσως περισσότερο επιρρεπείς σε μια τέτοια συμπεριφορά.

Κατά τη γνώμη μου η αντιμετώπιση του ρατσισμού βρίσκεται καταρχάς και κυρίως στη λύση των κοινωνικών προβλημάτων που τον τροφοδοτούν ή που τον οξύνουν. Η λύση δηλαδή βρίσκεται στην καταπολέμηση της ανεργίας, στην καταπολέμηση της φτώχειας, στην κοινωνική ενσωμάτωση των μη προνομιούχων, των αποκλεισμένων στρωμάτων.

Επειδή όμως τα προβλήματα αυτά δε φαίνεται να λύνονται στο ορατό μέλλον (η Ευρώπη θα ζήσει για πολλά χρόνια με ανεργία) και επειδή ο ρατσισμός εμμένει και επιβιώνει και πέραν των κοινωνικών προβλημάτων που τον τροφοδοτούν, χρειάζεται και μια πνευματική κινητοποίηση, μια ιδεολογική μάχη. Σε όλη την Ευρώπη σήμερα γίνονται πολλές αντιρατσιστικές κινητοποιήσεις –δεν μπορούμε όμως, δυστυχώς, να μιλάμε για ένα μαζικό αντιρατσιστικό κίνημα- οργανωμένες ή ανοργάνωτες, που παίρνουν διάφορες μορφές. Η Ευρώπη του ρατσισμού είναι και η Ευρώπη του αντιρατσισμού. Η Ευρώπη έχει στην παράδοσή της πηγές και ρεύματα από τα οποία μπορεί να αντλήσει για μια αντιρατσιστική στάση, μια στάση αποδοχής του άλλου, μια στάση αλληλεγγύης και φιλαλληλίας. Η Ευρώπη μπορεί να αντιμετωπίσει τη σκοτεινή πλευρά της

αντλώντας από τον εαυτό της, από την παράδοσή της. Κάθε έθνος, κάθε κοινωνία, κάθε ομάδα, κάθε άνθρωπος μπορεί να αντλήσει από την πηγή που θέλει, την ελληνική, τη χριστιανική ή οποιαδήποτε άλλη.

Ωστόσο απέναντι στον τρόμο και την αθλιότητα του ρατσισμού δεν υπάρχει καμιά θεωρητική εξασφάλιση, καμιά θεωρητική εγγύηση. Όταν εν ονόματι του χριστιανισμού έγιναν εγκλήματα ενάντια σε αυτούς που σκέφτονταν ή πίστευαν διαφορετικά, όταν η Γερμανία του Γκαίτε και του Σίλλερ, του Μπαχ και του Μπετόβεν, του Καντ και του Χέγκελ, γίνεται η Γερμανία του Άουσβιτς, καταλαβαίνουμε ότι καμιά θεωρία και καμία κουλτούρα δε μας εξασφαλίζουν από τη θηριωδία, ότι δεν υπάρχει καμιά εγγύηση, έξω από αυτό το λεπτό, εύθραυστο και τρεπτό πράγμα που είναι η συνείδηση του ανθρώπου ˙ η συνείδηση του ανθρώπου όταν μετακινηθεί από το φόβο του άλλου στη μέριμνα για τον άλλο, από το μίσος στην αγάπη για τον άλλο, όταν κατορθώσει να βάλει τον άλλο πάνω από το εγώ, αποτελεί τη μόνη εγγύηση κατά του ρατσισμού.

Σταύρος Ζουμπουλάκης, «Ο άλλος ως εχθρός˙ η περίπτωση του ρατσισμού», στο: *Ρατσιστές δεν είναι μόνο οι άλλοι,* Εκπαιδευτήρια «Κωστέα-Γείτονα», Αθήνα 1994

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις
2. α) Γιατί σύμφωνα με το συγγραφέα οι νέοι είναι επιρρεπείς στην εκδήλωση ρατσιστικών φαινομένων;
   β) Να γράψετε πλαγιότιτλους στις παραγράφους
   γ) Να βρείτε τα δομικά στοιχεία της 4ης παραγράφου
   [να γράψετε έναν άλλο τίτλο για το άρθρο, να βρείτε τον τρόπο ανάπτυξης της 4ης παραγράφου[1], να συντάξετε μία παράγραφο με σύγκριση και αντίθεση με θεματική πρόταση *Η Ευρώπη του ρατσισμού είναι και η Ευρώπη του αντιρατσισμού*]
   δ) καταπολέμηση, θηριωδία, επιρρεπείς, εύθραυστο, τροφοδοτούν: Να αντικαταστήσετε τις λέξεις με άλλες συνώνυμες.
3. «*Ας μη λησμονούμε άλλωστε ότι οι νέοι με τις οργανώσεις τους στήριξαν και το ναζιστικό και το σταλινικό και άλλους ολοκληρωτισμούς*.» : Να τρέψετε τη σύνταξη σε παθητική.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΠΛΑΓΙΟΤΙΤΛΟΙ

Ο κοινωνικός ρατσισμός πρόβλημα της Ευρώπης
Τα αίτια του ρατσισμού (κοινωνικά και οικονομικά)
Ο φόβος για τον ξένο ως αίτιο του ρατσισμού/ Ψυχολογικό αίτιο του ρατσισμού
Οι λύσεις κατά του ρατσισμού
Λόγοι που οι νέοι εκδηλώνουν ρατσιστική συμπεριφορά
Η πνευματική παράδοση της Ευρώπης ως όπλο κατά του ρατσισμού
Η ηθική συνείδηση αποτελεί τη μόνη εγγύηση κατά του ρατσισμού

ΠΕΡΙΛΗΨΗ: Ο συγγραφέας στο κείμενό του πραγματεύεται το θέμα του ρατσισμού. Αρχικά επισημαίνει την έξαρση του ρατσισμού εναντίον των μεταναστών στην Ευρώπη και στη συνέχεια αναλύει τα κοινωνικά και οικονομικά αίτια αυτού του φαινομένου, δηλαδή την οικονομική και κοινωνική κρίση των τελευταίων χρόνων. Στα αίτια αυτά προσθέτει και ένα ψυχολογικό, το φόβο για τον ξένο. Στη συνέχεια αναφέρει δύο λόγους για τους οποίους οι Έλληνες νέοι εκδηλώνουν ρατσιστική συμπεριφορά, την άμεση επιρροή τους από την οικονομική κρίση και την αδιαμόρφωτη ακόμη ηθική τους συνείδηση. Κατόπιν προτείνει τρόπους αντιμετώπισης του ρατσισμού, όπως την καταπολέμηση της ανεργίας και την κοινωνική ένταξη των περιθωριοποιημένων ομάδων. Στο τέλος ο συγγραφέας προβάλλει την πνευματική παράδοση της Ευρώπης ως σημαντικό όπλο κατά του ρατσισμού, αλλά ως μοναδική εγγύηση θεωρεί τη διαμόρφωση της ηθικής συνείδησης.

[1] Στο βιβλίο *Ρατσιστές δεν είναι μόνο οι άλλοι* υπάρχει παράγραφος ανεπτυγμένη με παραδείγματα αναφέροντας χωρία από τη Βίβλο.

Εν συνεχεία…

1. Να αντιστοιχίσετε τους παρακάτω πλαγιότιτλους με τις παραγράφους του κειμένου

- Οι λύσεις κατά του ρατσισμού
- Τα κοινωνικά και οικονομικά αίτια του ρατσισμού
- Η πνευματική παράδοση της Ευρώπης ως όπλο κατά του ρατσισμού
- Ο κοινωνικός ρατσισμός πρόβλημα της Ευρώπης
- Ο φόβος για τον ξένο ως αίτιο του ρατσισμού/ Ψυχολογικό αίτιο του ρατσισμού
- Η ηθική συνείδηση αποτελεί τη μόνη εγγύηση κατά του ρατσισμού
  -Λόγοι που οι νέοι εκδηλώνουν ρατσιστική συμπεριφορά

2. Να συμπληρώσετε τα κενά στην περίληψη

ΠΕΡΙΛΗΨΗ: Ο συγγραφέας στο κείμενό του πραγματεύεται το θέμα ……. Αρχικά επισημαίνει την έξαρση του ρατσισμού εναντίον ……. στην Ευρώπη και στη συνέχεια αναλύει τα κοινωνικά και ……. …….. αυτού του φαινομένου, δηλαδή την οικονομική και κοινωνική κρίση των τελευταίων χρόνων. Στα αίτια αυτά ……. και ένα ψυχολογικό, τον φόβο για τον ξένο. …… αναφέρει δύο λόγους για τους οποίους οι Έλληνες νέοι εκδηλώνουν ρατσιστική συμπεριφορά, την επιρροή τους από την οικονομική κρίση και την αδιαμόρφωτη ακόμη …….. …….. Κατόπιν προτείνει τρόπους ……. του ρατσισμού, όπως την …….. της ανεργίας και την κοινωνική ένταξη των περιθωριοποιημένων ομάδων. Στο τέλος ο συγγραφέας …….. την πνευματική παράδοση της Ευρώπης ως σημαντικό όπλο κατά του ρατσισμού, αλλά ως μοναδική …… θεωρεί την καλλιέργεια της ηθικής συνείδησης.

3. Να γράψετε σε μία παράγραφο με σύγκριση και αντίθεση τα χαρακτηριστικά του ρατσιστή και του αντιρατσιστή.

Ο άλλος ως εχθρός˙ η περίπτωση του ρατσισμού

Τις τελευταίες δεκαετίες γίνεται πάλι λόγος στην Ευρώπη για το ρατσισμό, όχι ως ένα πρόβλημα, αυτή τη φορά, που απασχολεί την Αμερική ή τη Νότια Αφρική, αλλά ως πρόβλημα της ίδιας της Ευρώπης. Ο ρατσισμός της αυτή τη φορά δεν είναι φυλετικός (όπως ο ρατσισμός της Ν. Αφρικής) αλλά πολιτιστικός και κοινωνικός και στρέφεται κυρίως εναντίον των ξένων, των μεταναστών.

Τα αίτια εμφάνισης αυτού του φαινομένου είναι διάφορα. Η Ευρώπη ζει μια μακρά περίοδο οικονομικής και κοινωνικής κρίσης που οδηγεί τεράστιες μάζες πληθυσμού στο περιθώριο. Η μοίρα μεγάλων στρωμάτων είναι η ανεργία, η φτώχεια, ο κοινωνικός αποκλεισμός. Μέσα σε αυτές τις συνθήκες ο ξένος, ο μετανάστης γίνεται εχθρός, είναι αυτός που παίρνει τη δουλειά (γιατί είναι φτηνότερος), είναι αυτός που επιβαρύνει το κράτος και δυσχεραίνει την προνοιακή πολιτική του, είναι αυτός που κατεβάζει το επίπεδο της ποιότητας ζωής και το πολιτιστικό επίπεδο γενικότερα. Η κατάρρευση μάλιστα του κομμουνισμού στην Ανατολική Ευρώπη γεμίζει τη δυτική τα τελευταία χρόνια με μετανάστες που αναζητούν εναγωνίως δουλειά και ψωμί, αυξάνοντας έτσι τον ήδη αυξημένο αριθμό μεταναστών που προέρχεται από τις φτωχές χώρες της Αφρικής και της Ασίας. Η κατάρρευση αυτή επηρέασε και με έναν άλλο τρόπο την αναζωπύρωση του ρατσισμού στην Ευρώπη, γιατί έφερε στην επιφάνεια παλιά συλλογικά μίση, τα οποία τα προηγούμενα καθεστώτα δεν άφηναν να εκδηλωθούν.

Αυτά τα πραγματικά κοινωνικά και πολιτικά γεγονότα έρχονται να συνδυαστούν με τον παμπάλαιο, αταβιστικό φόβο του άλλου, του διαφορετικού, του ξένου που θεωρούνται πηγή κάθε κακού. Ο φόβος αυτός αυτονομείται πολλές φορές από τα πραγματικά γεγονότα, γίνεται φαντασιωτικός, γίνεται ψύχωση –στην Πολωνία για παράδειγμα υπάρχει έντονος αντισημιτισμός, χωρίς να υπάρχουν Εβραίοι.

Στο σημείο αυτό θα μπορούσε κάποιος να διερωτηθεί: Τι σχέση έχουν οι νέοι με τον όποιο ρατσισμό της ελληνικής κοινωνίας; Και όμως έχουν! Πρώτον, γιατί οι νέοι είναι σε αρκετά μεγάλο ποσοστό αυτοί που κυρίως πλήττονται από την κοινωνική και οικονομική κρίση και άρα είναι ευεπίφοροι σε μια συμπεριφορά ρατσιστική, είναι ευεπίφοροι δηλαδή να δουν τον ξένο ως αιτία της δικής τους κοινωνικής δυστυχίας και δεύτερον, γιατί οι νέοι δεν έχουν προλάβει ακόμη να διαμορφώσουν την ηθική εκείνη συνείδηση που κάνει τον άνθρωπο ικανό, «με καιρό και κόπο» (Σολωμός), να δει τον ξένο ως πλησίον, για να χρησιμοποιήσω μια λέξη που έχει τη βαρύτητα μιας μεγάλης πνευματικής παράδοσης, και όχι ως εχθρό. Κολακεύουμε τους νέους, όταν τους θεωρούμε καλούς, αγνούς, αθώους, τη στιγμή που δεν υπάρχει κάποια φυσική καλοσύνη. Η ηθική στάση και η αρετή είναι καρπός πνευματικού αγώνα και οι νέοι είναι φυσικό να μην τα έχουν, γιατί μόλις τώρα ξεκινούν, όσοι ξεκινούν, τον αγώνα αυτό. Ας μη λησμονούμε άλλωστε ότι οι νέοι με τις οργανώσεις τους στήριξαν και το ναζιστικό και το σταλινικό και άλλους ολοκληρωτισμούς. Και για να μη σταθούμε σε τόσο βαρυσήμαντα ιστορικά γεγονότα αλλά στην τρέχουσα πραγματικότητα, νέοι δεν ήταν οι μαθητές του Λυκείου …… που έκαναν κατάληψη στο σχολείο τους (Φεβρ.1994) με αίτημα να φύγει από τη γειτονιά τους ο ξενώνας που φιλοξενούσε εννέα φορείς του Έιτζ; Οι νέοι άρα δεν είναι απαλλαγμένοι από το ρατσισμό, αλλά είναι ίσως περισσότερο <u>επιρρεπείς</u> σε μια τέτοια συμπεριφορά.

Κατά τη γνώμη μου η αντιμετώπιση του ρατσισμού βρίσκεται καταρχάς και κυρίως στη λύση των κοινωνικών προβλημάτων που τον <u>τροφοδοτούν</u> ή που τον οξύνουν. Η λύση δηλαδή βρίσκεται στην καταπολέμηση της ανεργίας, στην <u>καταπολέμηση</u> της φτώχειας, στην κοινωνική ενσωμάτωση των μη προνομιούχων, των αποκλεισμένων στρωμάτων.

Επειδή όμως τα προβλήματα αυτά δε φαίνεται να λύνονται στο ορατό μέλλον (η Ευρώπη θα ζήσει για πολλά χρόνια με ανεργία) και επειδή ο ρατσισμός εμμένει και επιβιώνει και πέραν των κοινωνικών προβλημάτων που τον τροφοδοτούν, χρειάζεται και μια πνευματική κινητοποίηση, μια ιδεολογική μάχη. Σε όλη την Ευρώπη σήμερα γίνονται πολλές αντιρατσιστικές κινητοποιήσεις –δεν μπορούμε όμως, δυστυχώς, να μιλάμε για ένα μαζικό αντιρατσιστικό κίνημα- οργανωμένες ή ανοργάνωτες, που παίρνουν διάφορες μορφές. Η Ευρώπη του ρατσισμού είναι και η Ευρώπη του αντιρατσισμού. Η Ευρώπη έχει στην παράδοσή της πηγές και ρεύματα από τα οποία μπορεί να αντλήσει για μια αντιρατσιστική στάση, μια στάση αποδοχής του άλλου, μια στάση αλληλεγγύης και φιλαλληλίας. Η Ευρώπη μπορεί να αντιμετωπίσει τη σκοτεινή πλευρά της αντλώντας από τον εαυτό της, από την παράδοσή της. Κάθε έθνος, κάθε κοινωνία, κάθε ομάδα, κάθε άνθρωπος μπορεί να αντλήσει από την πηγή που θέλει, την ελληνική, τη χριστιανική ή οποιαδήποτε άλλη.

Ωστόσο απέναντι στον τρόμο και την αθλιότητα του ρατσισμού δεν υπάρχει καμιά θεωρητική εξασφάλιση, καμιά θεωρητική εγγύηση. Όταν εν ονόματι του χριστιανισμού έγιναν εγκλήματα ενάντια σε αυτούς που σκέφτονταν ή πίστευαν διαφορετικά, όταν η Γερμανία του Γκαίτε και του Σίλλερ, του Μπαχ και του Μπετόβεν, του Καντ και του Χέγκελ, γίνεται η Γερμανία του Άουσβιτς, καταλαβαίνουμε ότι καμιά θεωρία και καμία κουλτούρα δεν μας εξασφαλίζουν από τη θηριωδία, ότι δεν υπάρχει καμιά εγγύηση, έξω από αυτό το λεπτό, εύθραυστο και τρεπτό πράγμα που είναι η συνείδηση του ανθρώπου ˙ η συνείδηση του ανθρώπου όταν μετακινηθεί από το φόβο του άλλου στη μέριμνα για τον άλλο, από το μίσος στην αγάπη για τον άλλο, όταν κατορθώσει να βάλει τον άλλο πάνω από το εγώ, αποτελεί τη μόνη εγγύηση κατά του ρατσισμού.

Σταύρος Ζουμπουλάκης, «Ο άλλος ως εχθρός˙ η περίπτωση του ρατσισμού», στο: *Ρατσιστές δεν είναι μόνο οι άλλοι,* Εκπαιδευτήρια «Κωστέα-Γείτονα», Αθήνα 1994

4. Να αντιστοιχίσετε τους παρακάτω πλαγιότιτλους με τις παραγράφους του κειμένου

- Οι λύσεις κατά του ρατσισμού
- Τα κοινωνικά και οικονομικά αίτια του ρατσισμού
- Η πνευματική παράδοση της Ευρώπης ως όπλο κατά του ρατσισμού
- Ο κοινωνικός ρατσισμός πρόβλημα της Ευρώπης
- Ο φόβος για τον ξένο ως αίτιο του ρατσισμού/ Ψυχολογικό αίτιο του ρατσισμού
- Η ηθική συνείδηση αποτελεί τη μόνη εγγύηση κατά του ρατσισμού
  -Λόγοι που οι νέοι εκδηλώνουν ρατσιστική συμπεριφορά

5. Να συμπληρώσετε τα κενά στην περίληψη

ΠΕΡΙΛΗΨΗ: Ο συγγραφέας στο κείμενό του πραγματεύεται το θέμα ……. Αρχικά επισημαίνει την έξαρση του ρατσισμού εναντίον ……. στην Ευρώπη και στη συνέχεια αναλύει τα κοινωνικά και ……. …….. αυτού του φαινομένου, δηλαδή την οικονομική και κοινωνική κρίση των τελευταίων χρόνων. Στα αίτια αυτά ……. και ένα ψυχολογικό, τον φόβο για τον ξένο. …… αναφέρει δύο λόγους για τους οποίους οι Έλληνες νέοι εκδηλώνουν ρατσιστική συμπεριφορά, την επιρροή τους από την οικονομική κρίση και την αδιαμόρφωτη ακόμη …….. …….. Κατόπιν προτείνει τρόπους ……. του ρατσισμού, όπως την …….. της ανεργίας και την κοινωνική ένταξη των περιθωριοποιημένων ομάδων. Στο τέλος ο συγγραφέας …….. την πνευματική παράδοση της Ευρώπης ως σημαντικό όπλο κατά του ρατσισμού, αλλά ως μοναδική …… θεωρεί την καλλιέργεια της ηθικής συνείδησης.

6. Να γράψετε σε μία παράγραφο με σύγκριση και αντίθεση α) τα χαρακτηριστικά του ρατσιστή και του αντιρατσιστή ή β) την θεματική περίοδο *Η Ευρώπη του ρατσισμού είναι και η Ευρώπη του αντιρατσισμού*

7. *καταπολέμηση, θηριωδία, επιρρεπείς, εύθραυστο, τροφοδοτούν*: Να αντικαταστήσετε τις λέξεις με άλλες συνώνυμες, ώστε να διατηρείται το νόημα της πρότασης.
8. «*Ας μη λησμονούμε άλλωστε ότι οι νέοι με τις οργανώσεις τους στήριξαν και το ναζιστικό και το σταλινικό και άλλους ολοκληρωτισμούς*.» : Να τρέψετε τη σύνταξη σε παθητική.

9. Να γράψετε έναν άλλο τίτλο για το άρθρο με σκοπό να ευαισθητοποιήσετε το κοινό στο θέμα του ρατσιμού
10. Ποια η πρόθεση του συντάκτη στην 4η παράγραφο; Πώς υπηρετεί την πρόθεση αυτή ο τρόπος οργάνωσης της παραγράφου; (προσοχή υπάρχουν δύο τρόποι ανάπτυξης παραγράφου = συνδυασμός μεθόδων)

ΜΑΘΗΜΑ ΣΕ ΟΜΑΔΕΣ

1η Ομάδα: Να συζητήσετε και να καταγράψετε σε μορφή εννοιολογικού χάρτη τα αίτια του ρατσισμού

2η ομάδα: Να καταγράψετε τις συνέπειες του ρατσισμού στο άτομο που υφίσταται ρατσισμό. Σε ένα σκίτσο παρουσιάστε μία ή περισσότερες συνέπειες

3η ομάδα: Να γράψετε σε μία παράγραφο (80-100 λέξεις) τις συνέπειες του ρατσισμού στην κοινωνία.

4η ομάδα: Να ετοιμάσετε μία προφορική παρουσίαση 2-3 λεπτών με τους τρόπους αντιμετώπισης του ρατσισμού στο πλαίσιο του σχολείου/της παιδείας. Η παρουσίασή σας θα απευθύνετε στους συμμαθητές σας και θα έχει προσφώνηση “Αγαπητοί συμμαθητές”.

5η ομάδα: Να καταγράψετε ιδέες για το πώς εσείς μπορείτε να περιορίσετε το φαινομενο του ρατσισμού (συμπεριφορά, δράσεις). Παρουσιάστε μία ιδέα με τα σώματά σας σε “παγωμένη εικόνα”.